N°. 125.

DE GRONDWET.

VERSCHIJNT
Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

PRIJS DER ADVERTENTIEN:
Van één tot zes regels . . . . ƒ 1.00.
Voor elken regel meer . . . . » 0.15.
Behalve de 35 cts. zegelgeld.

WOENSDAG 19 OCTOBER.

UITGEVERS-DIRECTEUREN:
JOH. NOMAN en ZOON, te 's Gravenhage.

Brieven franco aan het Bureau De Grondwet.
Jan Hendrikstraat, n°. 259.

ABONNEMENTSPRIJS:
Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . . . . [illegible]
Voor de overige steden des Rijks . . . . . . [illegible]

Hoofd-Bureau voor Ned. Oost-Indie:
VAN HAREN NOMAN EN KOLFF, te Batavia.
Prijs franco per Landmail voor Java en buitenbezittingen, per jaar, met vooruitbetaling bij het nemen van het abonnement ƒ 60, Ned. Cour.

Besluit tot vermindering der Graanregten.

Wij hebben altijd gemeend, dat tot de eerste pligten eener regering behoorde, zooveel mogelijk te zorgen, dat niets van harentwege den prijs der eerste levensbehoeften konde verzwaren. — *Brood en vleesch* moeten *van landswege* niet *duurder* worden gemaakt.

Wij zijn daarom voor vrijen handel, vooral in wat de mensch in de voornaamste plaats voor zijn onderhoud behoeft; — vrijen graanhandel, vrijen uit- en invoer van vee; — voor onbelast brood, voor onbelast vleesch. Wij hebben de overtuiging, dat deze de beste middelen zijn, om [illegible] duurte te weren. Overkomen [illegible] kan daarover verwijt worden [illegible] blijkt te zijn beschikking van [illegible] hand?

[illegible] hebben wij hier te lande voor eenige [illegible] graanhandel verkregen. De tegenstanders voorspelden den ondergang van den landbouw. Geene dier voorspellingen is vervuld en de landbouw heeft gebloeid onder het beginsel der vrijheid, zoo als hij nooit gedaan heeft. Dat beginsel geeft niet alleen het regt om ander graan, dan van den inlandschen landbouw te koopen en in te voeren, maar het geeft ook den inlander het regt om zijne voortbrengselen naar buitenslands te verkoopen. Vrije invoer van graan, vrije uitvoer van vee. Zijn wij tegen hen, die het vreemde graan wilden beletten, omdat de landbouwer voor zijn product hooger prijs van den broodeter zou kunnen bedingen, wij zijn evenzeer met den landbouwer tegen hen, die den uitvoer van vee wilden belet zien, omdat zij eens anders vleesch goedkooper zouden kunnen eten.

Andere rijken hielden aan een ander beginsel vast. En nu, nu schaarschte komt, nu haasten zij zich, ons beginsel, dat der vrijheid, in toepassing te brengen; zij schaffen de [illegible] en den invoer af, zij zetten de havens [illegible] oude stelsels, die, [illegible] communisme kunnen uitloopen.

Onze regering schijnt zich [illegible] te hebben laten medeslepen, zonder [illegible] wat den graanhandel betreft, in anderen toestand [illegible] keerden.

Wij hadden vrijen graanhandel, wij behoefden onze havens niet open te stellen. Van het graan moest, bij den *invoer*, slechts een vrij onbeduidend regt worden betaald (*); namelijk bij de tegenwoordige graanprijzen slechts 1½ of 2 percent.

Waartoe nu het besluit, dat dit invoerregt op 10 cents het last verlaagt?

De formaliteiten vervallen daardoor niet. Van alle formaliteiten te ontslaan, ligt buiten de mogelijkheid, zoolang eenig invoerregt geheven zal worden. Stel, het graan [illegible] het zout belast, zult gij van alle onderzoek, [illegible] formaliteit vrij kunnen zijn, alleen door het feit, dat gij een schip of wagen met graan en niet met zout invoert? — Onjuist dus is het van hen, die de regering berispen, omdat zij den invoer niet geheel vrij heeft gesteld, op grond, dat nu toch de formaliteiten blijven bestaan.

Zal die verlaging van regten den invoer aanmoedigen? Wij betwijfelen het. — Men vergete niet, dat de *aanvoer* reeds vrij was. De graansoorten hebben voor onbepaalden tijd genot van »entrepôt, zoowel in algemeen, als in particulier of fictief entrepôt, met behoud van het regt tot door- of wederuitvoer.« (Art. 3 Wet van 30 Mei 1847.) Het regt van ƒ 3 en ƒ 6 enz. moest alleen worden betaald bij dadelijken invoer, of uit het entrepôt ter consumtie. Zonder betaling van regten kan graan in entrepôt zelfs worden gemalen voor uitvoer. (Art. 5 dier wet.) De handel was dus door dat regt, dat nu tot op 10 cts. het last wordt verlaagd, niet zeer gehinderd. — Zal men inderdaad gelooven, dat die vermindering van regten, *vermeerdering* van aanvoer ten gevolge hebben zal?

De groothandelaars in graan, en vooral de *branders*, zullen het nu vervallen regt genieten en daarmede is de werking van den maatregel afgeloopen.

Op den *prijs van het brood* zal hij zonder het minste gevolg zijn. Al werd het graan er zooveel gulden goedkooper mede, als het afgeschafte regt bedraagt, wat beteekent die vermindering van 7 of 8 stuivers op een mud tarwe of rogge? Ten naauwkeurigste uitgerekend zou, het pond brood een kwart van een halve cent minder *kunnen* worden. Maar hoe is die afslag mogelijk?

Wij hebben bezwaar tegen den maatregel, omdat het beginsel, waaruit hij voortkwam, verkeerd is. Namelijk dat, wat bij de gelukkig afgeschafte schaalregten gold, lage regten als er weinig, hoogere als er overvloed van graan is.

Het verkeerde zit echter grootendeels in artikel 2 van het besluit, dat de vermindering slechts doet duren tot 1° Julij 1854. Had men in plaats van een tijdelijken maatregel, voor goed afschaffing van het regt gewild, het zou een stap nader geweest zijn, om te geraken tot het onbelaste brood. Het is thans eene [illegible]

Als duurzame maatregel kan het goed werken. Men zal dan geen entrepôt meer behoeven, en alzoo ontslagen zijn van *die* formaliteiten en *die* onkosten, welke daaraan verbonden zijn. Dan zal de graanhandelaar geheele vrije hand hebben en die plaatsen van opslag kunnen kiezen, welke hem het meest gelegen zijn en het minste aan huur kosten.

Wij zien met belangstelling uit naar de memorie van toelichting van het wetsontwerp, dat gister is ingediend en waarbij hoogstwaarschijnlijk bevestiging van den maatregel zal zijn voorgesteld.

Wij zullen dan tevens de reden leeren kennen, waarom de [illegible] niet in het besluit is opgenomen. [illegible]

(*) Bij *invoer* moet, volgens art. 2 der wet van 30 Mei 1847, worden betaald van GRANEN:

Tarwe en *gepelde spelt*	het last	ƒ 8.00
Rogge, *maïs of Turksche tarwe* . . .	»	» 6.00
Gerst en *mout*	»	» 4.50
Boekweit	»	» 5.00
Haver en *ongepelde spelt*	»	» 4.00
Boonen, *wikken*, *erwten* en *linzen* . .	»	» 6.00
Alle gepelde of gebroken granen, als *gort*, *grutten*, *gepelde gerst*, enz. .	de 100 pd.	» 2.00

De *Echo Universel* van heden behelst het volgende:

»Eenige dagbladen pogen thans te doen gelooven, dat de aftreding van het jongste Luxemburgsche ministerie geenerlei betrekking heeft tot de godsdienstige quaestie, die reeds sedert eenige jaren in het Groothertogdom hangende is. Daar zij, te dier zake, indirecte ontkenningen tegenover vroeger gedane beweringen stellen, achten wij het noodzakelijk, te herinneren, hetgeen wij in der tijd, vertrouwende op correspondenten in Luxemburg gezegd hebben, opdat men zich niet vergisse ten opzigte van den aard der inlichtingen, die wij hadden ontvangen.

»Volgens onzen correspondent, had de zending van den heer LIGHTENVELT voornamelijk ten doel, den Heiligen Stoel te Rome besluiten om bepaaldelijk [illegible] van Utrecht te [illegible] toond hebben, om die concessie [illegible] voorwaarde, dat Mgr. LAURENT, thans te Aken, in zijn bisdom Luxemburg kon terugkeeren.

»Thans weten wij bepaaldelijk, dat deze inlichting in allen deele juist is, en indien de heer LIGHTENVELT wilde of kon spreken, dan gelooven wij, dat hij zulks slechts bevestigen zou.

»Onze correspondent onderstelde voorts — en wij hebben niets anders gedrukt, — dat de vijandige gezindheid, welke de afgetredene administrateurs tegen den verbannen bisschop koesterden, *iets* had bijgedragen tot de redenen van hunne aftreding. Wij willen geenszins thans, evenmin als eene maand geleden, die onderstelling als eene zekerheid voorstellen; maar zóóveel is zeker, dat zij eene hooge mate van waarschijnlijkheid verkrijgt door de proclamatie van prins Hendrik, onder dagteekening van 22 September, die onder de taak van het nieuwe bewind ook den last telt, om met het Roomsche Hof nopens een concordaat te onderhandelen, dat vriendschappelijke betrekkingen met de geestelijkheid zal verzekeren, en tevens de wettige regten van het burgerlijk bestuur handhaven.

»Moet nu deze omkeering toegeschreven worden aan de stappen, te Rome door onzen Minister voor de Zaken der R. K. Eeredienst gedaan? Ten einde die vraag goed te kunnen beoordeelen, zou men den uitslag dezer pogingen moeten kennen, die het Nederlandsche Gouvernement tot nu toe niet heeft gemeend te kunnen openbaar maken. Wij kennen dat resultaat niet; maar hiervan zijn wij zeker, dat er tusschen den Heiligen Stoel en den heer LIGHTENVELT sprake is geweest van den heer LAURENT, en bijgevolg blijven onze eerste beweringen bestaan, ondanks de [illegible] door ze [illegible] te plaatsen.«

Wij hebben geene redenen, om de beweringen van onzen geachten confrère in twijfel te trekken.

Nogtans is het ons duister — onder zoo veel duisters, dat nog in de geheele missie van den heer LIGHTENVELT is gelegen — hoe een *Nederlandsch* Minister voor de zaken der R. C. Eeredienst heeft *kunnen* bij magte zijn, te onderhandelen over *Luxemburgsche* aangelegenheden.

Is de *Echo Universel* inderdaad goed ingelicht, wij zouden *dit* raadsel althans wel wenschen te zien opgelost, en te zien toegelicht, hoe, bijv. een *fransch gezant* handelen zou, indien deze, gezonden met den last om deze of gene concessie te erlangen, tot antwoord bekwam: »Wij staan u die toe, mits *Engeland* ons eene andere concessie doe.«

De Tijd bevatte dezer dagen eene particuliere correspondentie, waarin o. a. de navolgende zinsneden voorkwamen:

»Maar ik keer tot de September-feesten terug. Waar is het, dat Hr. Gerricke bezwaren tegen het vieren dezer feesten heeft aangevoerd en verklaard heeft, wat dan ook zoo geschied is, dat hij last had, tijdens de feesten, als protestatie, Brussel en zelfs Belgie te verlaten. Die bezwaren werden ten berde gebragt voor klagten tegen de Belgische drukpers, onder anderen, zoo men mij op zijn stelligst verzekert, tegen den [illegible] correspondent der *Emancipation*. Heeft Hr. Gerricke, als zijnde door het Ministerie Thorbecke aangesteld, *fait du zèle*, daarover ben ik niet in staat gesteld u in te lichten; maar met volle gewisheid meld ik u, dat er te dien tijde uit den Haag naar zoo veel klagten kwamen dan wel uit Parijs.«

. . . .

»Ziedaar een vrij lang schrijven over een onderwerp reeds zoo wel en zoo doelmatig door den *Tijd* behandeld, edoch ik heb gedacht, dat het onzen taal- en stamgenooten uit het noorden niet te eenemaal onverschillig zou wezen, uit den mond van eenen echten Belg te vernemen, hoe men eigenlijk in 't zuiden denkt over feesten waartegen niet alleen door Hr. Gerricke is geprotesteerd geworden, maar die zelfs bij [illegible] hooge personaadjen dermate ergert, dat er, ofschoon voor zooverre niet op diplomatischen weg, ergens spraak is geweest van het inrichten eens jaarfeests ter verheerlijking van den driedaagschen veldtogt.«

. . . .

»Denkelijk zal het wel niet noodig zijn, u te waarschuwen tegen de geruchten, die de Duitsche en Engelsche organen van het vorig ministerie (*politique nouvelle*) over den stand onzer zaken uitstrooijen. Dat Frankrijk niet ongenegen zou zijn, het rijke Belgie uit te buiten, wil ik niet betwisten; maar dat gevaar loopt gij in het noorden evenzeer; want ik weet, dat de tegenwoordige Keizer, bij wien, al wat er tijdens het eerste Keizerrijk gebeurd is, voor gewijd te boek staat, zich in *petto* een dubbel [illegible] op Noord-Nederland aanmatigt, èn als zoon van den [illegible] Holland, èn als neef van den eersten Napoleon. [illegible] wel niet gansch onnoodig zijn, dat er [illegible] de aandacht worde ingeroepen der mannen [illegible] wel eens [illegible] zouden kunnen laten verloren gaan.«

In zijn n°. van heden komt *de Tijd* op deze correspondentie »*geschreven door een van Belgie's scherpzienste politieke mannen*« terug, in antwoord op een artikeltje van de *Amsterdamsche Courant* over de afwezigheid van onzen gezant tijdens de viering der September-feesten te Brussel.

De Tijd zegt vervolgens:

»Het gaan of blijven van onzen gezant te Brussel, ter gelegenheid der Septemberfeesten, is noch hier, noch daar te lande immer opgemerkt geworden. In vorige jaren zijn die feesten [illegible] onze Regering niet aanstootelijk toegeschenen. De Belgische Regering kon ignoreren of onze gezant zich, op het [illegible] feesten, al dan niet te Brussel bevond. Maar dit [illegible] *zorg* gedragen te zijn, dat de tijdelijke afwezigheid [illegible] Gerricke niet onopgemerkt bleef, en dat [illegible] nen hij zich verwijderde.«

. . . .

Wat aan zijn schrijven ('t schrijven [illegible] correspondent van *de Tijd*), waardoor het artikeltje in de *Amsterdamsche* geheel wordt

te niet gedaan, in onze schatting eene nieuwe kracht geeft, is dat het volkomen overeenstemt met alles, wat ons ook uit andere zeer geloofwaardige bronnen, betreffende de houding door onze regering tegenover die van Belgie, ter kennis is gekomen.»

Tegenover zoo stellig volhouden, gestaafd door het gezag van »een van Belgie's scherpziendste politieke mannen,« zou, meenen wij, nu althans eenige opheldering van de zijde der Regering wellígt niet van onpas zijn.

De Tijd zal wel overtuigd zijn, dat *de Grondwet*, sedert haar bestaan, steeds getrouw is gebleven aan den constitutionnelen stelregel: »*le* ROI *ne peut pas mal faire.*»

Indien wij dus uit de circulaire van de Haagsche oprigters van »*Het metalen kruis*» hebben medegedeeld de zinsnede, waarin de verzekering wordt gegeven, dat de instelling »aan Z. M. onzen geëerbiedigden Koning welgevallig zou zijn«, het was geenszins, om op inconstitutionnele wijs den Koning in deze zaak te betrekken; maar om aan te toonen, dat men nog altijd, sedert April, blijft *voortgaan* met geheel inconstitutionneel den Koning vooraan te zetten ter bereiking van allerlei plannen en oogmerken.

Wij hebben door de mededeeling dezer zinsnede, slechts op nieuw datgene willen veroordeelen, waartegen wij, met *de Tijd* en zoo vele andere dagbladen, zoo krachtig zijn opgekomen: het veronachtzamen juist van den constitutionnelen stelregel: »*Le Roi ne peut pas mal faire.*«

De Tijd had dus, bij het overnemen van ons artikel »*het Metalen Kruis*« deze zinsnede niet behoeven weg te laten.

Nederlanderachtigheden.

De Nederlander (n°. 1014) zegt:

»Menigwerf heeft men reeds *bewezen*, dat wij eigenlijk zijn Puseiten, Crypto-Catholieken, Protestantsche Jezuiten, Ultramontanen.«

Wij zijn te beleefd, om de *Nederlander* bij zoo stellige bekentenis tegen te spreken.

Maar nu wordt er onmiddellijk bijgevoegd:

»De heer s. B., in de *Nieuwe Rott. Cour.* schrijft: »de heer GROEN en zijne vrienden mogen het verbloemen of ontkennen, — er is in hunne beginselen eene rigting, een trek die *over de bergen* wijst.«

»Dr. Faure heeft het ook gezegd, evenwel de geachte Correspondent van Dr. Faure verzend heeft, schijnt van de onvervalschtheid onzer Ultramontaansche orthodoxie, nog niet volkomen overtuigd.

Eene treffende Nederlanderige eigenaardigheid!

Twee getuigen beschuldigen een derde, zeker iets te hebben bedreven. Nu komt de beschuldigde en wascht zich schoon, niet door te bewijzen, dat het feit *niet* bedreven is, maar door aan te toonen, dat zijn *advocaat* van de beschuldiging »*nog niet volkomen overtuigd is!*»

Als de heeren anti-revolutionnairen, die als regters zitting hebben in regterlijke collegien, aldus handelen, ook als het revolutionnaire delinquenten geldt, zij zouden nimmer de wet hebben toe te passen.

De Nederlander komt telkens terug op de zoogenaamde April-beweging.

Zij doet dit ook in n°. 1008 en zegt:

»*Dergelijke constatering* van hetgeen gebeurd is, »achten wij, vooral nu, overtollig.«

»Redenering en verwijt is [illegible] »maar *de feiten moeten blijven staan.*»

Ja, de feiten moeten blijven staan, *zoo als* zij door de anti-revolutionnaire partij worden *geconstateerd*.

Voorzeker, opdat de herinnering aan hare verdiensten niet verloren ga.

Evenwel, *de Nederlander* is niet het orgaan van de zoogenaamde kern der Natie, die deel nam aan de April-beweging.

Die beweging loste zich op in het feit, dat van den Koning *de wering der Bisschoppen* werd gevraagd bij een tal van adressen.

Het feit, dat in 's Rijks archief aan de vergetelheid werd prijsgegeven; waaraan wij, *door de openbaarmaking van de namen van de adressanten*, meer bekendheid, meer waarde zouden wenschen te geven.

Niet dat feit was oorzaak, maar gaf aanleiding, dat het Ministerie THORBECKE zijn ontslag indiende.

Het feit, dat de Koning met zijne Ministers in gevoelen verschilde *omtrent de wijze*, waarop men op die adressen zou beschikken, was oorzaak, dat het Ministerie aftrad.

Deze feiten moeten blijven staan.

En nu zal het nageslacht beoordeelen:

a. Of werkelijk op deze adressen is beschikt, met andere woorden wat die April-beweging heeft bewerkt.

b. HOE daarop is beschikt.

c. WAARIN het verschil ligt tusschen het Ministerie, dat aftrad en dat optrad,

d. over de *eerlijkheid* der staatkundige partijen.

De Nederlander verklaart (1015) »dat de vrijzinnige bladen *wedijveren in vreugdebetoon* over de houding van het Ministerie.«

Waar is dat »vreugdebetoon« geopenbaard?

Het anti-revolutionnaire blad meent het te vinden in artikelen van de »*IJsselbode*» en de »*Grondwet*».

Maar het schijnt niet daarop gelet te hebben,

dat de *IJsselbode* van ondersteuning sprak, omdat de kracht der vrijzinnige beginselen het Ministerie voor alsnog *dwong* die beginselen te huldigen;

dat *de Grondwet* gewaagde van *aansluiting* — en dus van handhaving van een geheel neutraal standpunt, zoolang de drang der omstandigheden krachtig genoeg zal zijn, om de openbaarmaking van de »tegenovergestelde rigting» *te beletten*.

Klagende voegt er *de Nederlander* bij:

»Het Ministerie kan, door aan de *vrijzinnige* partij dienstbaar te worden, zich van den invloed ontslaan, waardoor het aan het Bewind geraakt is.»

Gewis,

Wanneer het Ministerie te goeder trouw en uit overtuiging er toe zal komen, om het werk van het Ministerie van 1849 voort te zetten;

Wanneer het zich voor goed zal los maken van eene partij, die voor het Vaderland verderfelijk is;

Wanneer waarborgen zouden zijn gegeven, dat de toenadering opregt is en de »tegenovergestelde rigting» voor goed opgegeven;

de constitutionnele partij zou, wat den oorsprong van het Ministerie betreft, gedachtig aan het »dwalen is menschelijk», zich ook dan herinneren, dat zij nooit *personen* heeft gediend, maar wel het *Vaderland*.

De Vereeniging, een tijdschrift van de anti-revolutionaire partij, levert maandelijks; *politieke beschouwingen*.

In het N°. van October staat:

»De Koning heeft de Kamers geopend. Het *Oranje* »*boven!* zit — wij vertrouwen het — in de harten, »maar misschien wat diep, althans het liet zich bij den »optogt niet zeer luide hooren. Er waren zeer vele le»den der Tweede Kamer afwezig. Van de Roomschen »zag men den Heer VAN NISPEN en van de vrijzin»nigen o. a. de Heeren VAN HOËVELL, HUGENHOLTZ, »VAN BOSSE.»

[illegible] *de Nederlander* het kenmerken en uitmonsteren als beleedigend voor

den Koning,
het Huis van Oranje,
de bewoners der residentie,
de Tweede Kamer,
de Roomsche leden.

De Grondwet zou daarin met *de Nederlander* homogeen zijn.

Immers de strekking is blijkbaar, om te doen uitkomen, alsof

de Koning, als hij zich in het openbaar vertoont, niet *telken reize* blijken van gehechtheid zou ondervinden;

het Huis van Oranje in het hart der natie eene niet ligt te bemerken plaats zou innemen;

de bewoners der residentie bij die van *Utrecht* in liefde tot den Koning zeer ten achteren zouden zijn;

de Tweede Kamer niet algemeen schijnt te waardeeren, wat de mond des Konings tot de Volksvertegenwoordiging te zeggen heeft;

de Roomsche leden bovenal den eerbied voor den Koning uit het oog verliezen.

Heeft de constitutionele partij zich wel ooit aan dergelijke hatelijke insinuatien schuldig gemaakt?

Buitenland.

ENGELAND.

De vloot van het Kanaal is weder te Spithead binnen gekomen.

— Men heeft berigten van de Kaapkolonie tot 6 Aug. Alles bleef aldaar rustig. De dood van den zoon van Kreli had den Kafferstam, onder dat opperhoofd staande, zeer ontmoedigd en heeft ongelukkig tot het vermoorden van den geneesheer geleid, die den overledene had bijgestaan.

Sir George Clark is op het zoogenaamde souvereiniteits-land gekomen, hetwelk men altijd vreest, dat Engeland zal ontgaan. Die landstreek heeft verleden jaar meer dan 2000 balen wol opgeleverd, en zal dit jaar wel honderd maal zooveel opleveren.

FRANKRIJK.

Behalve op de zaken van het Oosten is de aandacht hier te lande vooral gevestigd op eene leening, welke de regering zou willen sluiten. Men gelooft echter niet dat daarvan vóór het einde des winters komen zal; tenzij de gebeurtenissen noodzakelijk mogten maken, daartoe eerder de toevlugt te nemen.

BELGIE.

Volgens het Burgerl. Wetb. hier te lande, wordt de minderjarige, door het huwelijk geëmancipeerd; na die emancipatie houdt het gezag van den voogd op, en benoemt een familieraad een bewindvoerder, wiens bijstand de geëmancipeerde minderjarige tot sommige handelingen behoeft. Z. K. H. de hertog van Brabant verkeerde in dit geval; de Koning was zijn voogd, doch na des hertogs huwelijk moesten voormelde voorschriften der wet vervuld worden. Er heeft dus den 12 een familieraad plaats gehad, die den Koning tot bewindvoerder over zijnen geëmancipeerden zoon heeft aangesteld. Doch daar de voogd, tot dit bewind geroepen, kwalijk aan zich zelven rekening en verantwoording der voogdij kon afleggen, heeft de familieraad den heer Mascart te dien einde tot speciaal bewindvoerder benoemd. Die rekening afgelegd zijnde, zal de Koning alleen curator des hertogs van Brabant blijven tot diens meerderjarigheid.

DENEMARKEN.

Het schijnt dat er eene nieuwe botsing tusschen de regering en de Kamer der afgevaardigden te vreezen is. Velen der laatstgemelden hebben zich tegen de afschaffing der bestaande grondwet verklaard, zoolang de regering aan de vertegenwoordiging geen ontwerp van grondwet voor de algeheele monarchie zal hebben aangeboden. De regering heeft zich niet bepaaldelijk deswege uitgelaten, doch scheen niet voornemens, aan dit verlangen toe te geven. Daarop heeft eene korte woordenwisseling in de Kamer plaats gehad, en heeft deze den 14 Oct. jl. besloten, de regeringsvoordragt ter zijde te stellen en tot grondslag voor hare overwegingen te nemen de Deensche grondwet van 1849, met weglating van de artikelen, die tot de gemeenschappelijke staatsregeling voor de geheele monarchie behooren.

De gemeentewetten voor Sleeswijk en Holstein zijn in het licht verschenen. Om kiezer in Holstein te zijn, moet men voor eene waarde van 800 rijksdaalders aan grondeigendommen bezitten; voor Sleeswijk is dat bedrag op 300 rijksd. gesteld. De afgevaardigden kunnen slechts in het district, waartoe zij behooren, gekozen worden. Het kiesregt is aan alle betrokkenen in de jongste omwenteling ontnomen.

TURKIJE.

De ongunstige wending, welke sedert [illegible] in het Oostersche vraagstuk gekomen is, verbetert niet.

Men verzekert immers uit goede bron, dat *de Keizer van Rusland*, op het vernemen van de oorlogs-verklaring door Turkije, *de inwilligingen heeft teruggenomen*, waartoe hij zich te Olmutz, Warschau en Berlijn geneigd moet verklaard hebben, en hij zou den opperbevelhebber in de Vorstendommen, generaal Gortsakoff, het bevel hebben gezonden, om op de meest nadrukkelijke wijze alle vijandelijke daden te beantwoorden.

Een telegraphisch berigt uit Weenen van Zondag jl. 16 Oct. 's namiddags, luidt aldus:

»De *Oostenr. Correspondent* behelst een uittreksel uit het Turksche oorlogs-manifest. Vorst Gortsakoff heeft den brief van Omer-pacha ontkennend beantwoord; nopens de ontruiming van de Vorstendommen kon hij niet beschikken.»

Men maakt hieruit op, dat de vijandelijkheden nog niet dadelijk zullen beginnen, en de Russische opperbevelhebber van het hem verleende uitstel gebruik gemaakt heeft, om nadere voorschriften te vragen, welke echter, na bovengemeld berigt, niet in vredelievenden geest zullen zijn.

Wel vertrouwt de diplomatie blijkbaar nog op de moeijelijkheden, welke het terrein in de Vorstendommen aanbiedt en bepaaldelijk op het bezwarende om in dit jaargetijde den Donau met eene talrijke magt over te gaan; — doch men houdt het er steeds voor, dat de vijandelijkheden op de Aziatische grenzen het eerst zullen uitbreken.

Men gelooft dit te eerder, omdat de Engelsche en Fransche magt aan die zijde niets zal kunnen uitrigten.

De *Constitutionnel* poogt in zijn jongste n°. de openbare meening in Frankrijk gerust te stellen, en herhaalt dat, in geen geval, uit dezen krijg eene algemeene botsing zou kunnen voortvloeijen en dat Frankrijk, hetwelk maar zijdelings in de zaak betrokken is, niet met volle kracht daarin zal behoeven op te treden.

Wat Engeland betreft, het schijnt nog minder dan Frankrijk te begeeren werkelijk tusschen beide te treden. De ministeriële en de meest invloedrijke bladen spreken met alle zucht om Ruslands staatkunde tegen te gaan, toch met der daad in dien geest.

Men mag dus aannemen, dat de rol der beide bemiddelende mogendheden van het Westen zich bepalen zal tot het beschermen van Turkije, wanneer het lot der wapenen dat land ongunstig mogt zijn.

De *Patrie* weêrspreekt zelfs op de meest stellige wijze het gerucht, waarvan sprake is geweest, alsof te Toulon een zestal fregatten wierd uitgerust, om troepen naar Konstantinopel in te nemen. De *Constitutionnel* houdt dat evenwel vol, met bijvoeging, dat de troepen gedeeltelijk in Frankrijk, gedeeltelijk te Algiers zullen worden ingescheept.

Men verzekerde te Weenen, dat al de Duitsche officieren, die, met toestemming hunner regeringen, als instructeurs in het Turksche leger dienden, zijn teruggeroepen.

Terwijl de strijd tusschen de Russen en Turken — indien althans geen spoedige nieuwe keer van zaken plaats heeft, — nu ophanden is, voeren de eersten voortdurend oorlog tegen de Circassiers. Schamyl heeft den 7 Sept. jl. weder een aanval gewaagd en er heeft een scherp gevecht plaats gehad, waarin de generaal-majoor, vorst Orbelian, tegen de Circassiers is opgetrokken en deze met verlies naar het gebergte moet hebben teruggedreven.

AMERIKA.

Het tractaat tusschen Urquiza en de gezanten van Frankrijk, Engeland en de Vereenigde Staten gesloten, wegens den afstand van het eiland Martin Garcia door Buenos-Ayres, als waarborg voor de vrije vaart op de hoofdrivieren [illegible] door de regering van Buenos-Ayres niet erkend. Men voorziet daaruit dus nieuwe moeijelijkheden.

— De jongste tijdingen van Otaheite luiden bij voortduring zeer gunstig wegens den handel op dat eiland, hetwelk zijne betrekkingen met de andere Zuidzee-eilanden en Amerika dagelijks zag uitbreiden.

Binnenland.

Staten-Generaal.

Tweede Kamer.

Bij het onderzoek in de Afdeelingen van het VI hoofdstuk der Staatsbegrooting (*Departement voor de Zaken der Hervormde Eeredienst*) zijn de volgende punten ter sprake gebragt:

Vrij algemeen werd aangemerkt dat de Memorie van Toelichting een volkomen stilzwijgen bewaart omtrent verschillende onderwerpen, waarover men gaarne de zienswijze der Regering zou hebben vernomen. Eene nadere toelichting der sommen, die hier uitgetrokken staan, kan, dit erkende men gaarne, gevoegelijk gegeven worden in den toelichtenden staat en de daarbij behoorende bijlagen; maar ook omtrent andere punten, waarvan enkele hier worden aangeroerd, meende men dat de Regering eenige mededeeling had kunnen doen. In de eerste plaats bijv. had men zich te leur gesteld gevoeld in het gemis van opgaven der gronden, waarop, volgens de Regering, de noodzakelijkheid berust om aan het hoofd van het Departement der Hervormde Eeredienst wederom eenen afzonderlijken Minister te plaatsen. [illegible] dat de noodzakelijkheid *erkend* is, [illegible] door het uittrekken van [illegible] voor het tractement des Ministers, was al [illegible] gevonden.

Evenwel is juist dit, het punt [illegible] is dan ook in de Afdeelingen, in het [illegible] Van de eene zijde werd er sterk op aangedrongen dat [illegible] toe zou overgaan, om eenen afzonderlijken Minister [illegible] te stellen. Drie hoofdargumenten werden door deze leden hier aangevoerd; het constitutionele beginsel der afscheiding van Kerk en Staat, het ontbreken van de noodzakelijkheid van eenen afzonderlijken Minister, de bezuiniging, die gevolg zal zijn van de afschaffing van het departement.

Tegen deze beschouwing meenden anderen, dat ook gewigtige bewijsgronden ten voordeele van eene tegenovergestelde meening kunnen worden, en daarom door de Regering hadden behooren te zijn aangevoerd. Evenwel wenschten enkele leden tot de Regering bepaald de vraag gerigt te hebben of, naar haar inzien, de kerkgenootschappen [illegible] in den Staat zijn te beschouwen, dan wel als genootschappen met wie de Staat ook omtrent onderwerpen van wetgeving, die met de godsdienst in verband staan, in overleg behoort te treden; brengende zij tot zoodanige onderwerpen het onderwijs en het armwezen.

Zich plaatsende in den tegenwoordigen toestand van zaken, nu er werkelijk een afzonderlijk Minister voor de Roomsch-Katholijke Eeredienst is, deed zich, ondergeschikt aan de bovenbehandelde vraag, eene andere vraag voor, namelijk: of het in die omstandigheid niet wenschelijk is, eenen Minister voor de Hervormde Eeredienst enz. te benoemen? Ook omtrent deze vraag heerschte in de Afdeelingen verschil van gevoelen. Zij, die voor de afschaffing van de beide departementen gestemd waren, waarvan enkelen nu reeds te kennen gaven, dat zij aan beide hoofdstukken hunne goedkeurende stem zouden onthouden, meenden, op de vroeger door hen ontwikkelde gronden, op deze vraag in het afgetrokkene een ontkennend antwoord te moeten geven. Hadden de jongste gebeurtenissen in het oog der Regering de aanstelling van eenen afzonderlijken Minister voor de Roomsch-Katholijke Eeredienst noodig gemaakt, ten einde de belangen van dit kerkgenootschap in den Ministerraad te behartigen, dit bragt daarom nog niet de noodzakelijkheid van zoodanigen Minister voor de andere eerediensten te weeg.

Tegen dit gevoelen stond dat van andere leden over, die meenden dat de indruk van het niet aanstellen van eenen afzonderlijken Minister voor de Hervormde Eeredienst enz., nu de belangen van het Roomsch-katholijke kerkgenootschap door zoodanig eenen staatsambtenaar worden voorgestaan, waarschijnlijk niet gunstig zoude zijn; daar bij de Regering beider belangen evenzeer behoorden te worden ter harte genomen. Enkele leden beweerden bijv., dat indien zulks het geval ware geweest, de bekende reserves mogelijk niet in dier voege zouden zijn gemaakt. Ook met opzigt tot de kosten, geloofde men in dezen stand van zaken te kunnen beweren, dat, bij behoud der afzonderlijke bureaux, de bezuiniging gering zoude wezen en niet opwegen tegen de bezwaren aan eene niet-vervulling verbonden. Anderen wezen ook nog op de omstandigheid, dat thans het Departement der Hervormde Eeredienst in handen van denzelfden persoon is, die de vicarij-goederen opeischt.

Ook omtrent de herhaaldelijk besprokene reserves, welke, volgens sommigen, met de thans aangenomene bepalingen niet wel overeen zijn te brengen, werd van de Regering eenige inlichting verlangd.

Evenzoo werd de wensch te kennen gegeven om te mogen vernemen, wat de meening der Regering is met betrekking tot de collatie-regten.

Zoo wenschten nog enkele leden, meer bepaald, het gevoelen van de Regering te mogen kennen over de verhouding van de Kerk tot het hooger onderwijs, en den invloed, welken zij kan geacht worden op de keuze der hoogleeraren in de godsdienstige wetenschappen te moeten uitoefenen. Hoewel men zich hier bepaalde tot het vragen van inlichting, waren sommigen van oordeel dat hier tevens als hun gevoelen moest worden vermeld, dat de Kerk hoegenaamd geen invloed op die keuze behoort uit te oefenen, omdat, behalve de oneindige moeijelijkheden, waarin men alsdan gedurig, bij het ontstaan van verschillende rigtingen en begrippen, zoude komen te vervallen, het hier een zuiver beginsel van onderwijs geldt, en het om de wetenschap en hare verkondiging te doen is, welke daarom afgescheiden van allen vreemden invloed moet bestaard worden.

Ook de meerdere of mindere wenschelijkheid of doelmatigheid om aan de leeraren der afgescheidene kerkgenootschappen uit 's Lands middelen bezoldigingen toe te kennen, was in de Memorie van Toelichting met volkomen stilzwijgen voorbijgegaan. Enkele leden hadden hierover evenwel gaarne de zienswijze der Regering vernomen.

Jaarlijks werd de post van kindergelden bij eene afzonderlijke begrootingswet ten gevolge van nieuwe behoeften verhoogd. Niettegenstaande over dit onderwerp herhaaldelijk en nog onlangs met de Regering was gehandeld, achtten eenige leden het noodig, hare aandacht nogmaals daarop te vestigen en vooral aan te dringen dat zij gestadig naauwkeurig onderzoeke of alle kinderen, die met een bepaald doel gelden trekken, werkelijk de [illegible] genieten en de lessen getrouw bijwonen.

Eindelijk wenschten sommigen van de Regering de reden te mogen vernemen, waarom de tractementen der Israëlitische kerkleeraren en predikers zoo opmerkelijk verschillen.

Het onderzoek omtrent het Xde hoofdstuk der Staatsbegrooting (*Departement Oorlog*), gaf aanleiding tot de volgende beschouwingen en opmerkingen:

Vrij algemeen heeft men uit de Memorie van Toelichting de waarschijnlijkheid meenen te moeten opmaken, dat later eene suppletoire begrootingswet voor dit hoofdstuk der Staatsbegrooting zal worden aangeboden.

[illegible] verband brengende met het beginsel, dat [illegible] bij iedere begrooting op den voorgrond [illegible] zou men eene raming van al hetgeen, volgens het oordeel der Regering, aan de behoefte van 's Rijks militaire dienst op den duur zal behooren te worden ten koste gelegd, verwacht hebben, en zouden vele leden daaraan de voorkeur gegeven hebben, boven de wijze waarop men thans bij het opmaken van dit hoofdstuk is te werk gegaan. Indien toch de Regering inderdaad van oordeel is, dat de aangevraagde gelden op den duur niet voldoende zijn, had zij, naar men meende, reeds nu moeten opgeven hoeveel zij oordeelt dat er eigenlijk noodig zoude wezen. Men zou dan bepaald geweten hebben waaraan zich te moeten houden, en hieromtrent tot eene eindbeslissing hebben kunnen komen. De strekking schijnt nu [illegible] (niettegenstaande, men) eigenlijk (de aangevraagde) sommen, *op den duur* onvoldoende acht, voor alsnog de uitgaven van dit hoofdstuk op het vroegere cijfer van *f* 10,400.000 te houden, met het stellig vooruitzigt, dat vele uitgaven toch verhoogd zullen moeten worden.

Keurden velen de bovenbedoelde strekking af, het was niet omdat zij voor eene verhooging van dit hoofdstuk gestemd waren. Integendeel meende de meerderheid, dat, nu daarvoor bijna het [illegible] deel van de uitgaven voor het staatsbestuur [illegible], aan geene verdere verhooging mogt worden gedacht, en dat er tevens een eind behoorde te worden gemaakt aan de gedurige organisatien en reorganisatien der verschillende wapens en aan het gestadig toenemen van het cijfer der pensioenen, dat volgens sommigen het gevolg was van het pensioneren van bruikbare officieren, ten einde aan anderen de gelegenheid van bevordering te openen. 's Lands verdediging moest in verband staan tot de finantiele krachten, en men behoorde hier den zwaren rentelast, die ons steeds drukt, niet uit het oog te verliezen.

Eenige leden echter zouden, wanneer de noodzakelijkheid daarvan voldoende bewezen wierd, aan de Regering de middelen niet willen ontzeggen, om onze militaire krachten in eenen voldoenden toestand te brengen. De onzekerheid van den politieken toestand in Europa op dit oogenblik zoude eene vermeerdering dier krachten noodig kunnen maken, en de hoogere uitgaven, die volgens sommigen echter altijd het gevolg van *tijdelijke maatregelen* zouden moeten zijn, gevorderd door buitengewone omstandigheden, zouden alsdan zeker opgewogen worden door het nut, dat uit een goed georganiseerd en geoefend leger kan worden getrokken.

Meerdere oefening der troepen in het algemeen en van de miliciens in het bijzonder kwam hun ook hoogst wenschelijk voor. Evenwel waren niet allen het met de verklaring der Regering in de Memorie van Toelichting eens, dat de prijzenswaardige houding der schutterijen in 1830 en 1831 alleen het gevolg was van het langer onder de wapenen blijven der miliciens bij de infanterie. De ondervinding had bewezen dat die schutterijen op het oogenblik, dat zij mobiel werden verklaard, nog verre waren van dadelijk bruikbaar te zijn, en de wapenstilstand, die de gelegenheid had gegeven, om ze gedurende eenige maanden te oefenen, had veel tot de latere zoo loffelijke houding bijgedragen. En daar deze gelegenheid welligt niet altijd zal bestaan, achten deze leden het hoogst wenschelijk om op de middelen bedacht te zijn tot het vormen van kaders ter oefening van de thans alleen op het papier bestaande rustende of zoogenaamde plattelandsschutterij. Zij beschouwden die van welligt nog grooter belang dan het langer in dienst houden der miliciens bij de infanterie, indien onze geldmiddelen niet mogten toelaten tot beide deze zaken over te gaan. Bepaaldelijk waren deze leden het ook met de Regering eens, dat eene goede zamenstelling en gestadige oefening van ons leger van groot nut voor de overzeesche bezittingen moet geacht worden, welker militaire krachten steeds door aanvoer van geoefende troepen uit het moederland moeten worden gevoed.

Vrij algemeen kwam men hier terug op de reeds meermalen gemaakte bedenkingen betreffende de groote kosten van dit departement, vooral in vergelijking met die van Binnenlandsche Zaken en Finantien. Men kon zich moeijelijk voorstellen dat bij eenen ernstigen wil, het personeel bij dit departement niet voor vermindering vatbaar zou zijn.

Bij de *tiende* afdeeling heeft men meer bepaald stilgestaan bij hetgeen in § 1 der algemeene beschouwingen gezegd werd over de verkeerde rigting, die men in de begrooting voor dit hoofstuk vond, en die tot verontrustende gevolgen zoude kunnen leiden. De ware toestand der zaak werd hier niet blootgelegd. Er wordt weder voor het materieel minder aangevraagd dan ten vorigen jare. Evenwel meent men dat dit slechts eene schijnbare vermindering is. In de jaren 1851 en 1852 werden voor dit onderwerp geraamd *f* 390,000 en *f* 365,000 en uitgegeven *f* 380,728 81 en *f* 335,459.55, welke laatste sommen voor diezelfde jaren uit het fonds der verstrekk. vermeerderd zijn geworden, in 1851 met *f* 149,992.47½ en in 1852 met *f* 135,447.79, en derhalve gebragt op een beloop van *f* 530,741,28½ werkelijke uitgaaf voor 1851 en van *f* 470,907.34 voor 1852. Hieruit zou men dus bij [illegible] op de Staatsbegrooting toegestane *f* 340,000 [illegible] moeten worden gevoegd. Op de begrooting voor 1853 werd dit in den toelichtenden staat geraamd op *f* 230,000. Ook bij *deze* begrooting, namelijk die voor 1854, wordt gerekend op eene som van *f* 292,510 uit het meerbedoelde fonds.

Vergelijkt men nu de *op de begrooting* gebragte sommen voor het materieel der artillerie, dan is er, voor 1854 *f* 84,000 minder aangevraagd dan voor 1853 is toegestaan; doch neemt men daarbij in aanmerking dat er voor 1854 *f* 55,650 meer ten laste van het fonds van verstrekkingen zal worden gebragt dan voor 1853, dan is de vermindering inderdaad slechts *f* 28,350.

Hoewel dus sedert drie jaren de aanvraag van fondsen voor het materieel der artillerie op de begrooting vrij belangrijk is verminderd, schijnt die mindere uitgaaf voor dit onderwerp echter opgewogen te worden door eene verhoogde crediet-aanvraag uit het fonds der verstrekkingen, dat dus op die wijze niet meer alleen strekt tot wederaanvulling der magazijnen met soortgelijke voorwerpen als verstrekt zijn, maar ook tot bestrijding der gewone behoeften van de dienst.

Met leedwezen heeft men ook ontwaard, dat men op den sedert de laatste jaren ingeslagen weg is teruggekomen en deze afdeeling in minder artikelen gesplitst [illegible]. De ondervinding van de in 1852, toen deze afdeeling in zes artikelen was gesplitst, verkregen besparing, was eene reden te meer bij hetgeen reeds [illegible] is aangevoerd, om [illegible] te dringen. [illegible] toelichtenden staat gegeven, is van de voor 1852 voor het materieel der artillerie toegestane som ad *f* 365,000, die uit den post voor onvoorziene uitgaven met *f* 19,800 is vermeerderd en dus gebragt op *f* 384,800, slechts uitgegeven *f* 33,459.55, en dus bespaard *f* 49,340.55. De artikelen, waarop de besparingen hebben plaats gehad, zouden dus op grond der verkregen ondervinding juist nu met meer naauwkeurigheid kunnen worden geraamd. Hetgeen ter verdediging dezer zamenvoeging was opgenomen, is dus juist hetgeen men wenschte te voorkomen; de gelegenheid om uit de onvoorziene uitgaven op dezen post over te schrijven, maakte het onnoodig om door ineensmelting van zes artikelen [illegible] de gelegenheid tot vermenging van uitgaven en [illegible] der posten te openen. — De som van *f* 8400 [illegible] delijk in plaats van *f* 84,000 zijn uitgeschreven [illegible]

Betreffende het materieel werd ook nog door enige leden aangevoerd, dat zij den zoo algemeenen [illegible] toestand van het materieel, waarop aan het [illegible] Memorie van Toelichting wordt gewezen, slecht [illegible] met de opgaven gedaan in de Memorie van Beantwoording op het

Verslag der Commissie van Rapporteurs betrekkelijk hoofdstuk X der begrooting voor 1850 (§ 107) en 1851 (§ 275) en in verband gebragt met de medegedeelde staten van hetgeen in de rijks-stapel- en constructiemagazijnen in de jaren 1849, 1850 en 1851 is aangemaakt. Ter beoordeeling van hetgeen daarbij gedurende de twee laatste jaren was gekomen, zou men gaarne verdere mededeeling van de bedoelde staten ontvangen.

Ten aanzien van de XIDE AFDEELING heeft het de opmerking getrokken dat er voortdurend nog betrekkelijk vrij aanzienlijke sommen worden besteed aan het onderhoud enz. van vestingen waarvan het behoud voor het minst twijfelachtig is — terwijl er aan andere nog veel ontbreekt, waarbij men onder meerdere wees op de zoo belangrijke positie van *den Helder* en *Texel*; — daarvoor wordt wel is waar *f* 20,000 voor belangrijke herstellingen geraamd, doch deze som schijnt in geene verhouding hoegenaamd tot hetgeen daar nog zou moeten gedaan worden, in verband met den veranderden toestand der kustdefencie, ja zelfs van hetgeen er noodig zou zijn voor de eventuele huisvesting van troepen.

's Gravenhage, 18 October.

Z. M. heeft tot burgemeester der gemeente Marum benoemd jhr. E. de Wendt Alberda van Ekenstein.

—

Z. M. heeft de benoeming van N. A. C. Sletemaker, burgemeester van Molenaarsgraaf, tot secretaris dier gemeente, bekrachtigd.

—

Z. M. heeft benoemd tot ontvangers der directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen te Doetinchem: (Stad en Amb.) Zeddam en Zelhelm, op den voet van één vereenigd kantoor, den heer jhr. P. A. van Haeften, thans ontvanger te Koudekerk en Oudshoorn; der directe belastingen en accijnsen te Oudshoorn c. a., den heer P. A. de Bordes, thans ontvanger te Noordwijk c. a.; der directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen te Noordwijk c. a., den heer G. F. baron van Asbeck, thans ontvanger te Raauwerd; der directe belastingen en accijnsen te Raauwerd, den heer A. L. van der Niepoort, thans te Sexbierum; te IJzendoorn, den heer H. F. van de Poll, thans ontvanger te Woudenberg c. a.; te Woudenberg c. a., den heer G. L. Wijnen, thans ontvanger te Westervoort; te Westervoort, den heer D. H. W. Laeijendecker, geagreëerd klerk ten kantore der directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen te Groesbeek.

—

* Op aanstaanden Woensdag, [illegible] dezer, zal de gewone audientie [illegible] van Finantien, voorloopig [illegible] het bestuur van het Departement voor de zaken der Hervormde Eeredienst, *geen* plaats hebben.

—

* Op aanstaanden Donderdag, den 20 dezer, zal de gewone audientie van den Minister van Finantien *geen* plaats hebben.

—

* Op aanstaanden Vrijdag, den 21 dezer, zal de gewone audientie van den Minister van Marine *geen* plaats hebben.

—

* Z. Exc. Jhr. J. C. Gevers, gevolmagtigd minister van het Nederl. Hof bij dat van Zweden en Noorwegen, die eenen geruimen tijd in de residentie heeft doorgebragt, is in de vorige week naar Stokholm teruggekeerd.

—

* De heer George Folsom, voormalig zaakgelastigde van N. Amerika bij het Nederl. Hof, die laatstelijk in een [illegible] bij den Koning is ontvangen, is gisteren [illegible] het Loo in de residentie teruggekeerd.

—

* Gisteren [illegible] van het Provinciaal bestuur van Zuid-[illegible] plaats gehad van het leveren en inheijen van [illegible] palen aan de dammen van het [illegible] Werk, aan de noordzijde van Goedereede. Dat [illegible] aangenomen door den heer Willem Stands, te Alblasserdam, voor *f* 4,948.

—

Volgens nadere berigten is er in het tijdstip van het vertrek van den luit. gen. de Stuers, eenige kleine verandering gekomen. Z. Exc. die de reis, zoo als gezegd is, met zijn gezin aanvaart, zal waarschijnlijk eerst in het laatst der volgende maand naar Triëst en vervolgens per landmail kunnen vertrekken. (*A. C.*)

—

Bij [illegible] van den geneeskundigen dienst der landmagt [illegible] de navolgende verwisselingen van garnizoens [illegible] geschieden: de offic. van gez. 1 kl. Deurink, van Haarlem naar Groningen; de offic. van gez. 1 kl. [illegible] Dommelen, van Vlissingen naar Nijmegen; de [illegible] Basting, van deze residentie naar Leyden; de [illegible] Hermies, van Rotterdam naar Vlissingen; de [illegible] van der Harten, van Bergen-op-Zoom naar Rotterdam.

—

* Aan Burgemeesters en Wethouders der gemeenten in deze provincie is te kennen gegeven [illegible]:

Dat, naar aanleiding eener gedane vraag [illegible] uitvoerlegging van vonnissen wegens overtreding der verordeningen, omtrent de invordering van plaatselijke belastingen, na de invoering der gemeentewet, door de gemeenteontvangers, dan wel door de ontvangers der registratie moet geschieden, eene briefwisseling heeft plaats gehad tusschen de Departementen van Binnenlandsche Zaken, van Justitie en van Finantien, en

dat, ten gevolge daarvan, door laatstgenoemd Departement eene resolutie is genomen, waarbij aan de Directeurs der registratie en Domeinen, onder anderen, wordt te kennen gegeven, dat de ontvangers der registratie zich van de ten uitvoerlegging der gemelde vonnissen moeten onthouden en de extract-vonnissen, die reeds aan hen mogten zijn uitgereikt, aan de autoriteiten, van welke zij die hebben ontvangen, moeten terugzenden, met kennisgeving, dat de uitvoering dezer veroordeelingen voortdurend en even als vroeger behoort tot de bemoeijingen der gemeente-ontvangers.

—

* Van Hellevoetsluis schrijft men van gisteren, dat Zr. Mjs. Stoomschip *Cycloop*, luitenant eerste klasse H. Camp, des morgens van Havre de Grave aldaar was binnengekomen overbrengende het standbeeld van wijlen Z. M. Koning Willem II.

—

Bij de plaatselijke commissie van geneeskundig toevoorzigt te ROTTERDAM zijn aangegeven op 17 Oct.: 7 cholera-lijders, 6 hersteld en 4 overleden.

—

In het cholera-hospitaal te AMSTERDAM zijn op 17 Oct. ingekomen 3 lijders, hersteld *geene*, overleden 1, blijven in behandeling 26.

—

Dezer dagen circuleert er, naar wij vernemen, binnen Leyden ter onderteekening bij professoren, praeceptoren en andere letterkundigen een uitvoerig gemotiveerd adres aan den Minister van binnenl. zaken, houdende verzoek om in het belang der academische studien, het vroegere staats-examen, met verbetering der daarin voorkomende gebreken, te herstellen; dit stuk moet vrij voldoenden bijval vinden. (*H.*)

—

< Men schrijft ons uit BAARDWIJK: Nader wordt vernomen dat de twee werklieden, die dezer dagen van de kerk te Drongelen zijn gevallen, niet zijn overleden; alleen de eene verkeert in zeer gevaarlijke omstandigheden, terwijl de andere ongedeerd is.

— Zaturdag ll. werd te Heusden ondertrouw gedaan door twee zeer bejaarde lieden de bruidegom is, naar men zegt, meer dan 80 en de bruid ruim 60 jaren.

— In de afgeloopen week heeft de pastoor te *Zonder-Eijgen* nabij Baarle-Nassau, zich van het leven beroofd, door zich in zijne slaapkamer [illegible] weten, dat de overledene meer dan eens blijken had gegeven van verstandsverbijstering.

—

* De raad der gemeente IJsselstein heeft besloten, om de paarden- en veemarkt, gehouden wordende op den *tweeden* Vrijdag der maand April van ieder jaar, af te schaffen en om daarvoor in de plaats te stellen eene paarden- en veemarkt op den *laatsten* Vrijdag der maand April van ieder jaar.

—

De directie der stoomvaart tusschen New-Castle u/t en Rotterdam heeft op den 17 dezer eene tweede stoomboot tusschen beide plaatsen in de vaart gebragt, zijnde de fraaije schroef-stoomboot *Chew-Chase*, kapt. John Hart, groot 500 tonnen.

Advertentiën.

—

De ondergeteekende acht het [illegible] te verklaren, dat hij de [illegible] Tweede Kamer, welke hem [illegible] kiezers in het district Haarlem is aangeboden — heeft aangenomen.

Delft, 17 Oct. 1853. H. A. A. VAN BERKEL.

(145)

Bij JOH. NOMAN EN ZOON te Zalt-bommel is uitgegeven en alom te verkrijgen:

Fransch-Hollandsch en Hollandsch-Fransch

WOORDENBOEK.

Zak-formaat, 2 Deelen, gebonden in keurige Engelsch-linnen banden, met vergulde rugtitels, groot 1065 pag. of 66 vellen in twee kolommen, met eene nieuwe duidelijke letter, door D. BOMHOFF Hz. 2de druk.

Slechts *f* 4.25.

Dit WOORDENBOEK is verrijkt met eenige duizende woorden, die in geene der andere voorkomen, en met alle zorg bewerkt door den kundigen Lexicograaph D. BOMHOFF Hz. Met volle ruimte mogen Uitgevers dit uitgebreid en goedkoop Woordenboek aan een ieder aanbevelen, als tot heden het volledigste wat men zich kan aanschaffen.

E. WARBURTON, De halve maan en het Kruis, of waarheid en verdichting op reizen in het Oosten. Met eene voorrede van Dr. W. R. VAN HOËVELL; groot 8º., met vele fraaije platen, in 2 deelen compleet. *f* 7.20.

In No. 8 der

MAANDELIJKSCHE KRONIJK.

GESCHIEDENIS VAN DEN DAG,

komt voor:

HET PORTRET VAN DEN HEER

Mr. G. Groen van Prinsterer.

Geregeld ziet de MAANDELIJKSCHE KRONIJK op den 20sten van elke maand, met een Portret het licht. Niet dan per Jaargang wordt dit werk afgeleverd, zoodat geene afzonderlijke nommers verkrijgbaar zijn. — De aflevering met een fraai portret kost slechts

DERTIG CENTEN.

Geen maandwerk in Nederland, is zóó goedkoop, en dat de lezers van alle standen zóó op de hoogte houdt van al wat er dagelijks voorvalt, als deze KRONIJK [illegible]

DE INDIER,

Dagblad,

toegewijd aan de belangen van Nederlandsch Indië.

Sedert 1853 is de **INDIER** weder wekelijks verschenen, dank zij de belangrijke of algemeene deelneming. En ofschoon men nu juist het dubbele van het vorig jaar ontvangt, is de prijs *niet* verhoogd. De Redactie is belangrijk uitgebreid, met behoud nogtans van dezelfde liberale beginselen, die het voorstond. Ook heeft dit Blad een aangenamer formaat aangenomen en is vermeerderd met een belangrijk feuilleton, alles te zamen redenen voor diegenen, die dit Blad nog niet bezitten, zich hetzelve aan te schaffen.

Prijs per jaar voor geheel Nederland franco per post slechts *f* 12.00.

Bij de Uitgevers JOH. NOMAN EN ZOON, te Zalt-Bommel, en alom [illegible], echter niet dan voor een geheel jaar.

Op aanvrage zijn de verschenen nommers van dit jaar *franco* ter inzage te bekomen.

(146)

Prijs-Courant der Effecten.

—

AMSTERDAM, 18 October 1853.

Nederland.	Pct.		Rusland.	Pct.	
Ned. W. Schuld.	2½	61⅞ ⅛			
Dito Certificaat.	3	73⅞	*Hope* 1798/1816	5	105¾ ⅞
Dito dito	4	92⅞ 93⅞	Dito 1828/1829	5	
O. I. Leening.	4	93	Cert. 1831/1833	5	
Amort. Syndic.	3½		Dito Dito	4½	
Hand.-Maats.	4½		Dito *Hope*	4	
Belgie.			Dito *Stieglitz*	4	89½
Certificaten.	2½		Dito dito 5e Ser.	4	
Dº *Rothschild.*	2½		Inschr. Assig.	6	
Frankrijk.			Certific. dito	6	
Obligatien.	3		**Polen.**		
Spanje.					
Nieuwe	1	21½ 9/16	Obligatien	4	
Dito Buitenl.	3		[illegible]		
Dº Binnenl. s/m.	3	40¾ 13/16	[illegible]	5	77 1/16 ⅛
Bew. Sp. Com.			[illegible] Amst.	5	90⅝ 90
Amort. Schuld.			Dito letter B.	5	90⅝ 90
Portugal.			Dito 1847	2½	39⅜
Londen [illegible]		[illegible]	Dito 1851/1852	2½	39½ 11/16

[illegible] Haarlemmerm. 5 pct. 100; Phil. Bankactien 4 1/16; Mexic. Onb. 22⅞, 15/16; Gren. Uitgest. 8½, ¾; Peru 4½ pct. 70¾, 71.

In geene der genoteerde fondsen [illegible] handel iets merkwaardigs en was de stemming algemeen ongunstig.

—

FRANKFORT, Vrijdag, 14 Oct. 5 pct. Metal. 80¾. Loten fl. 250 117½; Bankaktiën 1355; 1 pct. Spanje 21⅜; 3 pct. dito 40½; wissel op Weenen 105¼.

De markt was algemeen willig.

—

LONDEN, Maandag 17 October. Consols op tijd 91⅛; Mexico nieuwe 3 pct. 23⅞; Peru 4½ pct. 72; Grenada Uitg. 8¼; Spanje 1 pct. 21⅝.

—

PARIJS, Maandag 17 October. Fransche 4½ pct. [illegible] 99.50; dito 3 pct. op t. 72.55; Spanje binn. 3 pct. 41¼; dito 1 pct. 21⅜; Belgie 4½ pct. 97; Rusl. 4½ pct. [illegible]; N. Metal. 90¼.

—

WEENEN, Maandag 17 October. N. Met. 91⅛; dito Loten B. 105; Bankactien 1298; Lomb. 5 pct. 97; loten fl. 250 133½; Wissel Lond. 11.05; Parijs 131; Zilver [illegible]

—

MADRID, Vrijdag 14 October. Spanje binn. 3 pct. [illegible] dito nieuwe 1 pct. 22⅛.

Bij JOH. NOMAN EN ZOON, te 's Gravenhage [illegible]